

בדהרה: חלק א' (1-130)

דבורה עומר

גל הפקות, הוצאה לאור, ירושלים

גדעון

הדמויות

הדמות העיקרית בסיפור היא מניה. אנחנו פוגשים אותה כילדה בת-שמונה שגרה ברוסיה עם המשפחה הגדולה שלה. ברור מההתחלה שמניה היא ידלה חלשה, שקטה, ומפנם. היא אוהבת לרכוב על סוסה ולהרהר על חייה. אבל כשהיא מדברת עם הוריה, היא הופכת להיות מתנגדת. האמא שלה תמיד מפריעה למניה על בגדיה, על הדברים שהיא עושה, ועוד. מניה היא ילדה לא-נורמלית, אבל אמא שלה לא יכולה להבין את זה. יש ביניהן שיחות מתתווחות ומריבות גדולות, וגם יש פעמים שמניה חושבת שאמא לא אוהבת אותה. אבל יש לה יחס יותר טוב עם האבא שלה, שרואה איך האישה שלו מתנהגת אליה. נראה שהוא באמת אוהב אותה ורוצה שהיא תהיה שמחה. גם למניה יש כמה אחים ואחיות מבוגרים. כולם יוצאים מהבית לזמן כדי ללמוד באוניברסיטה או לטייל בארצות אחרות. מניה רוצה להיות כמוהם ואפילו בורחת מהבית כמה פעמים. מניה גם פוגשת אנשים כמו סרגי וצבי שעושים דברים מלהיבים בעיניה. היא מנסה להיות איתם כל הזמן ואפילו מתאהבת בסרגי ובצבי. האנשים האלה הם המקורים של רצונה לעזור לעניים, להשתתף באירגוני מהפכה ברוסיה, וגם לבקר בארץ ישראל.

העלילה

מניה היא ילדה בת שמונה שגרה ברוסיה לפני המהפכה. היא גרה בכפר קטן עם משפחתה הגדולה שלא עשירה וגם לא ענייה מדי. מניה היא ילדה שקטה שאוהבת לרכוב על הסוס שלה ביער ליד הבית. האמא שלה יודעת שהיא קצת שונה מהילדות אחרות, ותמיד שואלת אותה למה היא לא יכולה לעשות דברים באופן נורמלי. היא מפריעה למניה הרבה, ולא ברור למניה או לקורא שהיא אוהבת אותה בכלל. יום אחד, מניה חוזרת מרכיבתה ביער עם בגדים מלוכלכים וקרעים. אמא שלה מתחילה לצעוק עליה מיד והשיחה ביניהם הופכת להיות מריבה. מניה מחליטה לברוח מהבית ולישון ביער. כשהיא הולכת ביער, היא רואה את סרגי, ילד שגם ברח ממשפחתו. הם מדברים והופכים להיות חברים. ימים אחרי זה, היא רואה את סרגי בביתו. האבא שלו מכה אותו, אבל הוא לא בוכה או צועק. מניה רואה את זה וחושבת שהיא גם צריכה להיות חזקה כמו סרגי.

יום אחד אחרי שמניה חזרה לבית, היא מרגישה מדוכאת. היא חושבת על החיים שלה ועל משפחתה ואם יש להם ערך אמיתי. יש כמה פעמים שהיא חושבת על התאבדות. אבל בסוף, מניה מחליטה לברוח מביתה. הפעם, היא תטייל בארץ ותחפס עבודה כדי לחיות בעצמאות. היא מוצאת עבודה בכפר קרוב לביתה והתחילה לעבוד ולגור בדירה קטנה. פתאום, אחרי כמה ימים, שוטרים נכנסים לדירתה והחזירו אותה לביתה. האמא שלה כועסת עליה מאוד ומתחילה לצעוק עליה. אבל אביה מרחם עליה ומחבק אותה. נראה למניה שהוא באמת אוהב אותה.

בתוך כמה שנים, מניה מתבגרת אבל עדיין מרגישה שהיא צריכה לצאת מהכפר הקטן שלה. היא נוסעת מכפר לכפר, ולבסוף מוצאת אפשרות לעזור לעניים בכפר רחוק ממשפחתה. היא גם מתידדת עם כמה אנשים רוסיים שהם מהפכנים נגד הצאר. אחד מהם הוא צבי גרשוני, ומניה מתחיל להתאהב בו בפעם הראשונה שהם מדברים. יום אחד, מניה חושדת שיש שוטרים שעוקבים אחריה. היא חוזרת הביתה והשוטרים נכנסים לחדר שלה. אבל הפעם הם לא מחזירים אותה למשפחתה, אלא הם מביאים אותה לבית הסוהר עם המהפכנים

האחרים.

בבית הסוהר, מניה יושבת בתא שלה בדממה. פתאום, קצין מביא אותה לחוקר. הוא רוצה לדעת יותר על המהפכנים וחושב שלמניה יש מידע נוסף. הוא מנסה למשוך פרטים ממניה אבל היא מתנגדת. היא זוכרת את סרגי כשאביו היכה אותו והוא לא בכה. היא מחליטה להיות חזקה כומהו ולא מסכימה לספר על חבריה. זה מכעיס את החוקר שרוצה לשבור את הכח של הנערה החלשה הזאת. הוא מנסה למצוא דרך לקבל את האינפורמציה, ובסוף לומד על הסבתא של מניה. הוא אומר לה שהשוטרים יקחו אותה לסיביר אם היא לא תעזור לו. מניה שונה את דעתה כי היא לא רוצה שסבתא תסבול בגללה. היא מסכימה ונותנת המידע לחוקר. אחרי שהיא נשחררה, מניה חוזרת לביתה כדי לראות את משפחתה. היא מתחילה לדבר עם האח שלה, והוא משכנע אותה לבוא איתו לבקר בישראל. היא עולה על אונייה ומפליגה לארץ. כל הזמן היא מהרהרת על החיים שלה ועל האפשרות שהיא תעזוב את רוסיה כדי לעלות לישראל.

הערכה

יש לספר הזה חלקים משעממים וגם חלקים מעניינים ומלהיבים. מפני שמניה היא ילדה שקטה ומהרהרת לעצמה הרבה, יש הרבה קטעים ארוכים שהם אטיים מאוד מפני שאין שום פעולה. ההרהורים האלה הם רובם עצובים, מדוכאים, אפילו על הנושא של התאבדות, אז זה יותר קשה לקרוא אותם. אבל גם יש חלקים מלאים בפעולה ומתח שמהם אני נהנה. דוגמאות הן הסצנה שבה מניה מדברת עם החוקר בבית הסוהר, או כשהיא ברוחה מביתה והתחיל במסע העצמאי שלה. אני גם רוצה לדעת מה מניה תעשה בישראל ומה הוא גורלה. בסך הכל, נהנתי מהחצי הראשון ואמליץ עליו לכל קורא שרוצה לדעת יותר על החיים ברוסיה וגם על ההחלטה בנושא של עלייה.

פרק נוסף

לילה אחד, מניה הלכה עם האח שלה למסיבה של זוג שהתחתן. הם צעדו ברחוב עם חול בצדים ונוף יפה של השמש שוקעת על ים התיכון, עד שהגיעו לבית החדש של הזוג. הם יכלו לשמוע מוזיקה וצחוק מאחורי הדלת, וכשנכנסו הם ראו אנשים שמחים שנראו כמו לא היתה להם צרה בעולם. הם יכולים לעשות מה שהם רוצים בלי לחשוב על שוטרים או הצאר. מניה לא הרגישה כזה בכל חייה.

"מניה, אני רוצה שתכירי את יוסף. הוא אחד מהעולים החדשים מרוסיה", אמר אחיה. "יוסי, תספר לאחותי על מה שאתה עושה פה בארץ."

"אני עוזר ליבש את הביצות פה ואני גם בונה ביתים. את באת מרוסיה גם?" הוא שאל.

"כן, טיילתי בכל רוסיה אבל רציתי לראות ארץ חדשה ואנשים שונים, אז באתי."

"אה, אני מבין. את בטח מרגישה טוב כי את לא צריכה לפחד מכל איש ברחוב, כמו ברוסיה."

אין צאר פה, אז זה מאוד נעים", הוא אמר.

"גם אין הרבה אלימות או פוגרומים כי כולנו יהודים", הסביר אחיה. "החיים באמת הם נעים ויותר קלים פה."

"נראה לי שכן", הסכימה מניה. ובמשך המסיבה, היא הביטה באנשים השמחים, הצוחקים, בלי דאגות או צרות והתחילה לקנא בהם. השנים שעברו היו קשים, כאבים, ועצובים כל כך שהיא התחילה לחשוב על האפשרות של עלייה. האלימות, הצאר והשוטרים, אפילו המזג האוויר: האם היא באמת רוצה לחזור לכל אלה? אבל רוסיה היא המדינה שלה, ואי אפשר לעזוב אותה או לעזוב את משפחתה!

פתאום מישהו לחש משהו באוזן של אחיה, והחיוך שלו נעלם. הוא פנה אליה וסיפר את הברשה:

"היה עוד פוגרום בכפר רוסיי. שתם עשרי מתו, עוד הרבה יותר נפגעו, והממשלה לא עשתה כלום."

כשהשנים חזרו אל הדירה הקטנה שלהם, הם צעדו בשקט. מניה הרהרה על כל שלמדה היום ועל עלייה לארץ ישראל. היא הביטה בחוף, בבתים הקטנים, ובהסביבה היפה והבינה: היא צריכה לעזור לאנשים האלה לבנות מדינה חדשה, פה בארץ ישראל.